

Nr 106.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag angående tillägg till lagen den 22 juni 1928 (nr 302) om vissa av landsting eller kommun drivna sjukhus; given Stockholms slott den 12 februari 1937.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag angående tillägg till lagen den 22 juni 1928 (nr 302) om vissa av landsting eller kommun drivna sjukhus.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Gustav Möller.

F ö r s l a g
till
L a g
angående tillägg till lagen den 22 juni 1928 (nr 302) om vissa av landsting eller kommun drivna sjukhus.

Härigenom förordnas, att i lagen den 22 juni 1928 om vissa av landsting eller kommun drivna sjukhus skall införas en ny paragraf, betecknad 2 a §, av följande lydelse:

2 a §.

Denna lag äger icke tillämpning å karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1937.

Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 12 februari 1937.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, ENGBERG, SKÖLD, NILSSON, QUENSEL, FORSLUND.

Efter gemensam beredning med chefen för ecklesiastikdepartementet anför chefen för socialdepartementet, statsrådet Möller:

Fråga har väckts rörande *ändring av lagen den 22 juni 1928 (nr 302) om vissa av landsting eller kommun drivna sjukhus*. Jag anhåller nu att få anmäla detta ärende.

Gällande bestämmelser m. m.

Enligt 2 § 1 mom. lagen om vissa av landsting eller kommun drivna sjukhus — i det följande benämnd sjukhuslagen — anses sjukhus vara drivet av landsting eller kommun, därest landstinget eller kommunen eller samman slutning, vari landsting eller kommun deltagar, helt eller till viss kvotdel i sista hand ansvarar för driftkostnaden.

I 2 mom. av samma paragraf föreskrives, bland annat, att med sjukhus i lagen förstås sjukvårdsanstalt, som drives av landsting eller kommun och som ej är anordnad vid fattigvårdsanstalt eller lyder under militär myndighet.

Bland övergångsbestämmelserna till sjukhuslagen, som trädde i kraft den 1 januari 1929, finnes upptaget följande stadgande, betecknat såsom 24 §:

De särskilda, mot denna lag stridande bestämmelser, som före den 1 januari 1929 blivit av Konungen eller med Konungens bemyndigande utfärdade för vissa sjukhus, så ock bemyndigande, som nyss sagts, skola fortfarande vara gällande, och må beträffande de ämnen, som nämnda bestämmelser avse, i hittills gällande ordning för sagda sjukhus meddelas de föreskrifter, som må finnas lämpliga, Konungen obetaget att återkalla eller inskränka meddelat bemyndigande.

För närvarande finnas reglementen med innehåll, som i vissa hänseenden icke överensstämmer med stadgandena i sjukhuslagen, utfärdade med stöd av bestämmelserna i nyssnämnda 24 § för ett antal sjukvårdsanstalter, bland andra serafimerlasarettet. Gällande reglemente för denna sjukvårdsanstalt är utfärdat den 16 september 1932.

Beträffande sjukvårdsanstalter, varom stadgas i sjukhuslagen, har Kungl. Maj:t meddelat närmare bestämmelser i stadgan den 22 juni 1928 (nr 303) angående lasarett, sjukstugor och tuberkulossjukvårdsanstalter (sjukhusstadga).

På förslag av Kungl. Maj:t (proposition nr 232) beslöt 1930 års riksdag (skrivelse nr 386), att ett nytt kliniskt sjukhus, benämnt karolinska sjukhuset, samt nya lokaler för karolinska institutets teoretiska institutioner skulle uppföras å det så kallade Norrbackaområdet, vilket genom beslut av 1927 års riksdag upplåtits för ändamålet.

Den 1 november 1935 har Kungl. Maj:t fastställt instruktion för direktionen för karolinska sjukhuset, avsedd att reglera direktionsens verksamhet under den tid, då sjukhuset ännu icke tagits i bruk.

Efter framställning av Kungl. Maj:t (proposition nr 171) beslöt 1936 års riksdag (skrivelse nr 214), att staten — enligt avtal, som i huvudsaklig överensstämmelse med av chefen för ecklesiastikdepartementet i statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 6 mars 1936 angivna grunder kunde komma att träffas mellan Kungl. Maj:t och direktionen över serafimerlasarettet — skulle från och med den 1 juli 1937 övertaga lasarettets drift. Vidare beslöts, under förutsättning härav, att från och med samma dag lasarettet och karolinska sjukhuset skulle stå under gemensam förvaltning av direktionen för sistnämnda sjukhus.

Direktionens för karolinska sjukhuset framställning.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 15 januari 1937 har *direktionen för karolinska sjukhuset* anfört, att direktionen, som vidtagit åtgärder för utarbetande av erforderliga reglementariska bestämmelser för karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet, därvid funnit, att sjukhuslagen måste anses tillämplig å de båda sjukhusen på grund av innehållet i gällande avtal rörande desamma med Stockholms stad och Stockholms läns landsting.

Beträffande nämnda avtal har direktionen anfört:

I fråga om karolinska sjukhuset har emellan staten samt staden och landstinget ingåtts i allt väsentligt likalydande avtal, vilka finnas återgivna i propositionen nr 132 till 1931 års riksdag (s. 15 ff.). Enligt dessa avtal skola staden och landstinget, som tillförsäkrats dispositionsrätt till 315 respektive 110 vårdplatser för sjuka från staden respektive länet, erlagga förutom platskostnadsavgift — motsvarande annuitet å stadens och landstingets i form av lån till sjukhusets uppförande lämnade bidrag — jämväl bidrag till kostnaderna för sjukhusets drift. I detta avseende föreskrives i avtalen följande:

Samtliga kostnader för sjukhusets drift, däri inberäknat kostnaderna för poliklinikerna ävensom för sjukhusets underhåll m. m., fördelas på antalet vård dagar. Därvid påföres Stockholms stad, respektive Stockholms län, vad som belöper å antalet vård dagar för stadens respektive länets sjuka, dock med iakttagande av att dagkostnaden ej må överstiga den genomsnittliga vårdkostnaden under året, inberäknat kostnaderna för sjukhusets underhåll m. m., på stadens respektive länets egna, på flera specialavdelningar uppdelade sjukvårdsinrättningar, ägande staden respektive länet härvid att räkna

sig till godo vad som kan hava erlagts i legosängsavgifter för sjuka från staden respektive länet. Eventuellt återstående belopp av dagkostnaden erläggas av staten.'

Anmärkas bör, att enligt avtalen storleken av legosängsavgifterna för sjuka från staden och länet bestämmas av staden respektive länet.

Beträffande serafimerlasarettet gälla avtal, som direktionen över lasarettet ingått år 1927 med Stockholms stad samt år 1929 med Stockholms läns landsting. Avtalen finnas intagna i de av särskilda sakkunniga år 1935 avgivna betänkandena rörande lasarettets ekonomi samt rörande lasarettets ställning och verksamhet (statens offentliga utredningar 1936:1 s. 49 ff.). Enligt avtalet med Stockholms stad disponerar staden allt framgent 200 sängar å lasarettet. Enligt avtalet med landstinget skola för så beskaffade sjuka från länet, att de enligt de för sjukas mottagande å lasarettet gällande allmänna regler få därstädes vinna inträde, tillhandahållas å lasarettet i mån av behov minst 100 sängar förutom vissa frisängar. Enligt avtalen skola staden och landstinget efter vissa i avtalen närmare angivna, delvis olika grunder erlægga staden 62 % och landstinget 63¹/₂ % av skillnaden mellan den verkliga kostnaden för sjuka från staden respektive länet och influtna vårdavgifter. Dessa avtal skola fortfarande gälla sedan staten övertagit lasarettets drift.

Direktionen har därefter anfört, att, då på grund av förutnämnda avtal staden och landstinget till viss kvotdel i sista hand svarade för kostnaderna för driften av de båda sjukhusen — bidragen i fråga om karolinska sjukhuset vore dock maximerade — såväl sjukhuslagen som den därtill anslutna sjukhusstadgan vore tillämpliga å de två sjukhusen.

Direktionen har erinrat om att de avvikelser från de i sjukhuslagen och sjukhusstadgan meddelade bestämmelserna, som innefattades i gällande reglemente för serafimerlasarettet, huvudsakligen vore betingade av lasarettets karaktär av särskild stiftelse och av undervisningssjukhus. Direktionen har vidare yttrat:

Sjukhuslagen och sjukhusstadgan äro skrivna med tanke främst på landstingens och kommunernas sjukvårdsinrättningar och förutsätta andra organisationsformer än dem, som ifrågakomma inom statsförvaltningen. Författningarna innehålla vidare bestämmelser i fråga om läkarnas och den övriga sjukhuspersonalens anställningsförhållanden, som beträffande statliga institutioner regleras i avlösningsförfattningarna. De bestämmelser, som erfordras för ordnande av verksamheten vid ifrågavarande två sjukhus, komma därför i de flesta hänseenden att avvika från det system, som utformats genom sjukhuslagen och sjukhusstadgan. Direktionen har funnit mest ändamålsenligt att i särskilda reglementen intaga fullständiga bestämmelser om de båda sjukhusens organisation och verksamhet.

Erinras må, att de militära sjukhusen enligt 2 § 2 mom. undantagits från lagens tillämplighetsområde. Det har nämligen ansetts, att reglering av de militära sjukhusen tillkommer Kungl. Maj:t utan särskilt bemyndigande (se prop. 101/1928 s. 45). I detta sammanhang må påpekas, att karolinska sjukhuset skall inrymma garnisonsavdelningar, vilka skola ersätta det nuvarande garnisonssjukhuset i Stockholm.

Jämväl i fråga om karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet, där verksamheten kommer att bedrivas i statens regi, torde det ankomma på Kungl. Maj:t att liksom för andra statsinstitutioner utfärda nödiga föreskrifter.

För att bestämmelserna i sjukhuslagen ej skola utgöra hinder härför sy-

nas ifrågavarande sjukhus uttryckligen böra undantagas från lagens tillämpningsområde.

Direktionen har hemställt om ändring av sjukhuslagen i sådant syfte. Enligt ett vid direktionens skrivelse fogat lagutkast skulle till 2 § 1 mom. i lagen läggas ett nytt stycke av följande lydelse:

»Föreskrifterna i denna lag äga icke tillämpning å karolinska sjukhuset eller å serafimerlasarettet.»

Yttrande över direktionens framställning.

Direktionens framställning har remitterats till *medicinalstyrelsen*, som i utlåtande den 30 januari 1937 anförde:

Visserligen hava av vederbörande skäl framhållits, som torde motivera en viss särställning för karolinska sjukhuset i dess tillämnade egenskap av undervisningssjukhus.

Emellertid håller styrelsen före, att detta syftemål bör kunna ernås icke nödvändigtvis genom lagändring utan genom utfärdande av särbestämmelser i likhet med vad som skett beträffande bland annat serafimerlasarettet och akademiska sjukhuset i Uppsala.

Departementschefen.

Från och med den 1 juli 1937 skall staten övertaga driften av serafimerlasarettet. Omkring den 1 därpå följande oktober beräknas sjukvård kunna börja i viss omfattning meddelas vid karolinska sjukhuset, som ävenledes skall drivas av staten.

Såväl Stockholms stad som Stockholms läns landsting skola enligt gällande avtal lämna bidrag till driften av de båda sjukvårdsanstalterna under sådana villkor, att — såsom direktionen i sin framställning till Kungl. Maj:t anförde — staden och landstinget kunna sägas till viss kvotdel i sista hand ansvara för sjukvårdsanstalternas driftkostnader. Då sådant förhållande beträffande ansvaret för nämnda kostnader föreligger, skall emellertid jämlikt 2 § 1 mom. sjukhuslagen anses, att anstalten drives även av staden och landstinget. Å sådan anstalt äro sjukhuslagen och den därtill anslutna sjukhusstadgan tillämpliga.

På sätt direktionen framhållit föranleder karolinska sjukhusets och serafimerlasarettets karaktär av statssjukhus därtill, att för dem böra gälla bestämmelser, vilka i åtskilliga hänseenden avvika från de i sjukhuslagen och sjukhusstadgan meddelade.

Vissa sådana särbestämmelser gälla redan nu för serafimerlasarettet. Dess reglemente har utfärdats jämlikt föreskrifterna i 24 § sjukhuslagen, vari medgivits, att de särskilda, mot lagen stridande bestämmelser, som före den 1 januari 1929 utfärdats för vissa sjukhus, skulle gälla jämväl efter lagens ikraftträdande samt att beträffande de ämnen, som nämnda bestämmelser avsåge, i förut stadgad ordning skulle för sagda sjukhus få meddelas de föreskrifter, som kunde finnas lämpliga. Möjlighet att beträffande karolinska sjukhuset, för vilket särbestämmelser icke funnos utfärdade den

1 januari 1929, meddela stadganden, som strida mot innehållet i sjukhuslagen och sjukhusstadgan, förefinnes däremot icke utan ändring av gällande rätt. Sistnämnda förhållande synes hava blivit förbisett av medicinalstyrelsen, som visserligen vitsordat, att skäl förefunnes, vilka motiverade en viss särställning för karolinska sjukhuset i dess tillämnade egenskap av undervisningssjukhus, men som samtidigt förklarar, att detta syftemål borde kunna ernås icke nödvändigtvis genom lagändring utan genom utfärdande av särbestämmelser i likhet med vad som skett beträffande bland annat serafimerlasarettet.

Av vad sålunda anförts framgår, att ett stadgande bör införas i sjukhuslagen, att densamma icke äger tillämpning å karolinska sjukhuset. Förhållandena kunna väntas bli sådana, att i fråga om serafimerlasarettet mot sjukhuslagen stridande bestämmelser kunna behöva utfärdas i ämne, som icke varit avsett i de för nämnda sjukhus vid sjukhuslagens ikraftträdande gällande särbestämmelserna. Med hänsyn härtill synes det erforderligt att, ehuru sjukhuslagen på grund av bestämmelserna i 24 § redan nu i viss utsträckning icke gäller för serafimerlasarettet, helt undantaga jämväl nämnda sjukhus från lagens tillämpning. De föreslagna undantagen synas lämpligen kunna införas i en ny paragraf med placering närmast efter 2 § i lagen.

I förevarande sammanhang är, såsom framgår av det föregående, fråga allenast om att bereda Kungl. Maj:t möjlighet att för karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet meddela bestämmelser, som i vissa hänseenden avvika från sjukhuslagens och sjukhusstadgans föreskrifter. Däremot upptages icke spörsmålet rörande innehållet i de bestämmelser, som skola utfärdas för de båda sjukhusen, till närmare behandling. Direktionen har vidtagit åtgärder för utarbetande av sådana bestämmelser, och beslut av Kungl. Maj:t i ämnet torde böra fattas före den 1 juli 1937, då staten skall övertaga serafimerlasarettets drift.

Vid sistnämnda tidpunkt synes den nu föreslagna lagen böra träda i kraft.

Föredraganden hemställer härefter, att upprättat förslag till *lag angående tillägg till lagen den 22 juni 1928 (nr 302) om vissa av landsting eller kommun drivna sjukhus* måtte genom proposition föreläggas riksdagen.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställan förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Bertil Wirseen.